

CONSIDERAȚII ANTROPOLOGICE ASUPRA UNOR OASE UMANE PROVENITE DIN PEȘTERA DE LA ROMĂNEȘTI (JUD. TIMIȘ)

MARIUS MUNTEAN

Materialul studiat provine din săpăturile arheologice efectuate în anul 1991 în peștera de la Românești de către Fl. Drașovean, Fl. Gogăltan și P. Rogozea. Am primit spre determinare patru loturi de oase. Aceste conțineau oase umane și de animale. Cele patru loturi de oase proveneau:

— două din secțiunea I. Una dintr-o albiere de la marginea peșterii, iar cea de-a doua dintr-o groapă din imediata vecinătate a albiei. Ambele erau acoperite cu un strat de pietre (2).

Cel de-al treilea lot provenea din primul nivel al secțiunii a doua (4). Al patrulea lot provenea din secțiunea a treia (2).

Metodă de lucru și rezultate

Am separat oasele umane de oasele de animale, acestea din urmă au fost date spre determinare d-nei Georgeta El Susi.

Oasele umane, întregi sau fragmentare sunt în număr de 116. Majoritatea lor reprezintă oase mici: vertebre, oase carpiene, metacarpiene, tarsiene, metatarsiene și falange. Oasele craniene și oasele lungi sunt reprezentate prin puține fragmente.

După separarea oaselor de animale am identificat fiecare os, iar acolo unde a fost posibil am determinat sexul și vârsta individului căruia i-a aparținut. De asemenea, am comparat între ele cele patru loturi de oase.

Din secțiunea I-a am primit un număr de 67 de oase, 33 din albiere și 34 din groapă.

Oasele găsite în groapă se prezintă în felul următor:

— 7 oase provin din cranii:

— un fragment de mandibulă care a aparținut unui copil de 4 ani

— un fragment de maxilă provenit de la un copil de 8 ani;

— un fragment de sfenoid provenit de la un copil;

— 3 fragmente de calotă, două de la copii și una de la un matur;

— vertebrele, întregi sau fragmentare, sunt în număr de 9:

— două vertebre cervicale;

— două vertebre toracale;

— 4 vertebre lombare, dintre acestea una este de copil;

— un fragment de sacru provenit de la un copil;

— s-a mai găsit un fragment de coastă.

Membrul superior este reprezentat prin 8 oase:

- un fragment de claviculă dreaptă;
- 2 scapule, pereche provenite de la o femeie;
- o scapulă stângă provenită de la un bărbat;
- un fragment de radius stâng, provenit de la un bărbat;
- 3 fragmente din ulne: un fragment dintr-o ulnă dreaptă care a aparținut unui bărbat, un corp de ulnă stângă care a aparținut unei femei a cărei vârstă era aproape de 20 de ani și pare să fie pereche cu ulna dreaptă găsită în secțiunea a doua; al treilea fragment a aparținut unui copil.

Membrul inferior este reprezentat prin 10 oase:

- 2 fragmente de oase coxale: un ischion provenit de la un copil și un fragment de ischion provenit de la o femeie;

- 2 fragmente de femur: jumătatea superioară a unui femur provenit de la o femeie și un fragment de corp femural provenit de la un copil. Acesta se întregește cu alte două fragmente găsite în albierea din secțiunea întâia și din secțiunea a doua.

- un fragment de fibulă stângă provenită de la un bărbat;

- 4 oase tarsiene: un talus drept provenit de la un bărbat, un calcaneu, un talus și un navicular, toate trei din partea stângă, au aparținut aceleiași femei;

- un metatarsian prim provenit de la un bărbat.

În albiere am identificat un număr de 33 de oase:

- 6 vertebre, întregi sau fragmentare, una cervicală, și cinci toracale, dintre acestea două suprapuse aparțineau unui bărbat;

- 6 fragmente costale provenite de la bărbați, femei și una de copil;

- un fragment de stern.

Membrul superior este reprezentat prin 12 oase:

- 3 clavicule: una stângă provenită de la un bărbat și două dreaptă și stângă, nepereche, provenite de la două femei;

- două scapule din partea dreaptă provenite de la doi copii, ambii în vârstă de 9—10 ani;

- două fragmente de humerus ambele din dreapta, provin de la un bărbat și un copil;

- extremitatea superioară a unui radius stâng, provenit de la un bărbat;

- 3 fragmente de ulnă, toate din partea stângă, două provin de la două femei, cea de-a treia de la un bărbat, același de la care provenea și fragmentul de ulnă;

- un metacarpian II din stânga provenit de la o femeie.

Membrul inferior este reprezentat printr-un număr de opt oase:

- un fragment de corp femural drept provenit de la un copil;

- un fragment dintr-o tibie stângă provenită de la o femeie;

- 2 fragmente de fibule dintre care una din partea dreaptă a aparținut unui bărbat;

- 2 talusuri din partea stângă provenite de la două femei;

- 2 oase metacarpiene.

Din secțiunea a doua provin 45 de oase.

Oasele craniene sunt reprezentate prin trei fragmente:

- un temporal stâng, provenit de la o femeie;

— 2 fragmente ale aceleiași mandibule, provenite tot de la o femeie matură.

Scheletul axial este reprezentat prin 20 de vertebre întregi sau fragmentare:

— o vertebră cervicală;

— 5 vertebre toracale

— 13 vertebre lombare dintre care 10 provin de la 3 femei (grupate 4, 3 și 3), iar 3 provin de la 3 bărbați diferiți;

— un fragment de sacru de copil.

Am mai identificat 2 fragmente de coaste și 2 fragmente de stern.

Oasele membrului superior sunt în număr de 10:

— un fragment dintr-o claviculă dreaptă;

— 2 scapule din partea dreaptă provenite de la 2 femei;

— o ulnă dreaptă provenită de la o femeie a cărei vârstă se apropia de 20 de ani;

— 2 metacarpiane III, unul provenit de la un bărbat celălalt de la o femeie;

— 2 metacarpiane fragmentare;

— 2 falange.

Membrul inferior este reprezentat prin 7 oase:

— un ilion stâng provenit de la un copil;

— un epicondil femural distal din dreapta provenit de la un copil;

— 2 oase tarsiene, un talus și un os navicular, ambele din dreapta provin de la același individ de sex masculin;

— 2 prime metatarsiene din stânga, unul provine de la o femeie, celălalt de la un bărbat;

— 2 falange.

Din secțiunea a treia provin 4 oase:

— o hemimandibulă dreaptă care a aparținut unui senil;

— un fragment de coastă.

— un metacarpian II din dreapta provenit de la o femeie;

— un talus stâng provenit de la o femeie.

Discuții

Cele 116 oase umane, provenite din cele 3 secțiuni, reprezintă toate segmentele corpului omenesc. Ele provin de la mai mulți indivizi. Am putut identifica: 4+x femei, pe baza celor 4 talusuri stângi provenite de la persoane de sex feminin, 3+x bărbați, identificați pe baza celor 3 mărimi de vertebre lombare aparținând unor persoane de sex masculin și 4+x copii. Aceștia au fost identificați pe baza fragmentului de mandibulă provenită de la un copil de 4 ani, al fragmentului de maxilă provenit de la un copil de 8 ani și a celor 2 scapule provenite de la doi copii de 9—10 ani.

În lotul de oase studiat sunt reprezentate toate vârstele de la infantis I (4 ani) până la senil.

Deși oasele au fost observate cu multă atenție, pe nici unul nu am surprins urme de tăiere, zgâriere sau rosături de animal. Având în vedere

și faptul că foarte multe dintre oase provin de la extremitățile membrilor, porțiuni aproape lipsite de mușchi și formate în special din oase și tendoane nu cred că poate fi vorba despre canibalism sau ca indivizii respectivi să fi fost devorați de animale.

Faptul că am găsit 3 fragmente din același os în 3 secțiuni diferite, pe o distanță de cel puțin 30 m și a unei perechi de ulne situate în 2 secțiuni diferite mă face să cred că scheletele au fost împrăștiate prin peșteră la mai mulți ani de la deces, după dezintegrarea părților moi.

Numărul mare al indivizilor, peste 11, care s-au degradat undeva și apoi au fost împrăștiati prin peșteră mă face să cred că resturile osoase determinate provin dintr-un cimitir format din cadavre care au fost expuse sau depuse, probabil în peșteră.

Concluzii

1. Oasele determinate au fost găsite într-o poziție secundară, neanatomică. Ele reprezintă toate segmentele corpului omenesc.
2. În această poziție au ajuns la mai mulți ani de la deces, după descompunerea părților moi.
3. Oasele determinate provin de la cel puțin 11 indivizi: 4 femeie, 3 bărbați și 4 copii.
4. Sunt reprezentate toate grupele de vârstă de la infants I la senilis.

BIBLIOGRAFIE

- P. CLAVELIN, L. DEROBERT — *Ostéométrie anthropo-médico-légale*. 1946, Paris, Ed. Baillere et fils.
- FL. DRAȘOVEAN — 1991 — *Caiet de săpătură*.
- MARTIN R., SALLER K. — *Lehrbuch der Anthropologie*. Fischer Verlag 1957.
- P. ROGOZEA — *New archaeological finds in the Cave from Românești, Timiș country*, 1994.

ANTHROPOLOGICAL CONSIDERATIONS ON HUMAN BONES FROM THE ROMANESTI CAVE (TIMIS COUNTY)

(Summary)

In this paper 116 complete or fragmentary human bones from the Românești Cave are being described. They were found in a secondary position and belong at least to 11 skeletons; four of females, three of males and four of children. There are represented all age classes from infants I to senile.